

VALORIFICAREA EXPERIENȚEI ESTONIENE ÎN FORMAREA ÎNȚIALĂ A CADRELOR DIDACTICE

În luna iunie 2025, specialiștii principali din cadrul **Institutului Național pentru Educație și Leadership (INEL)** au efectuat o vizită de studiu în Estonia, în vederea documentării asupra practicilor și politicilor educaționale relevante pentru reformarea sistemului educațional din Republica Moldova. Experiența acumulată permite identificarea elementelor de bună practică ce pot contribui la modernizarea **Concepției de formare inițială** în spiritul standardelor europene de calitate.

În cadrul întâlnirilor de la **Universitatea din Tallinn**, în special cu prof. Katrin Poom-Valickis și dr. Eve Eisenschmidt, a fost prezentat modelul estonian integrat de formare inițială, inserție profesională și dezvoltare continuă. Acesta este susținut de politici educaționale clare și un cadru legal bine articulat, în care formarea profesională nu este privită izolat, ci ca parte a unui traseu coerent și progresiv. Școala funcționează ca o comunitate de învățare, iar mentorii sunt formați prin programe naționale coordonate de Harno și evaluați după indicatori de calitate stabiliți de HAKA.

Un element central în modelul estonian îl reprezintă colaborarea funcțională și continuă dintre universități și școli. În cadrul Universității din Tallinn, parteneriatele sunt susținute prin rețele de mentori și proiecte precum Future School, care sprijină tranziția studenților către cariera didactică.

Viziunea și filozofia formării inițiale la Universitatea din Tallinn:

- *Profesia didactică este reconfigurată în context post-modern, unde cunoașterea nu mai este absolută, ci în continuă transformare. Profesorii trebuie să fie pregătiți pentru incertitudine, adaptare și învățare permanentă.*
- *Formarea profesorilor se bazează pe integrarea celor trei etape: pregătire inițială - anul de inserție profesională - formare continuă. Ele nu sunt tratate separat, ci ca un continuum.*
- *Scopul general: dezvoltarea unei noi imagini profesionale a cadrului didactic - ca profesionist al învățării și actor activ în inovarea educației.*

Universitatea pregătește profesori pentru toate nivelurile (de la preșcolar până la formare de adulți). Accentul este pus pe:

- competențe de reflecție și învățare autonomă;
- didactica specialității și cercetare aplicată;
- capacitatea de a crea un mediu favorabil învățării;
- competențe de comunicare și colaborare;
- aplicarea rezultatelor cercetării în practică.

Dezvoltarea competențelor profesionale în Estonia

Cercetare și dezvoltare în formare:

- Formarea este bazată pe cercetare – atât în conținut, cât și în metodologie.
- Universitatea pune accent pe colaborarea cu școlile și partenerii sociali pentru feedback și dezvoltare instituțională.
- Se elaborează anual un plan de acțiune pentru a consolida profesionalismul viitorilor profesori și calitatea programelor.

Principii pedagogice aplicate:

- Legătura dintre conținutul științific și didactică.
- Adaptare la diversitate și nevoi speciale.
- Consiliere și bunăstare.
- Relevanța acțiunilor educaționale.
- Generalizarea învățării și aplicarea cunoștințelor.
- Suport pentru dezvoltare profesională continuă.

Structura programului de formare:

Programul de master pentru profesori este echilibrat între discipline teoretice și practici pedagogice integrate, distribuite pe parcursul a 4 semestre:

Module fundamentale:

- Psihologie educațională și științe ale educației
- Didactica disciplinelor
- Seminar de cercetare
- Teză de master (18 ECTS)

Practica pedagogică:

- Este integrată în fiecare semestru
- Include mentorat activ și evaluarea competențelor
- Este privită ca **proces de lungă durată**, integrat, reflectiv, sprijinit de mentori
- Observarea, consilierea, reflecția și feedback-ul sunt componente esențiale
- Se urmărește conexiunea dintre **teorie și realitate școlară**.

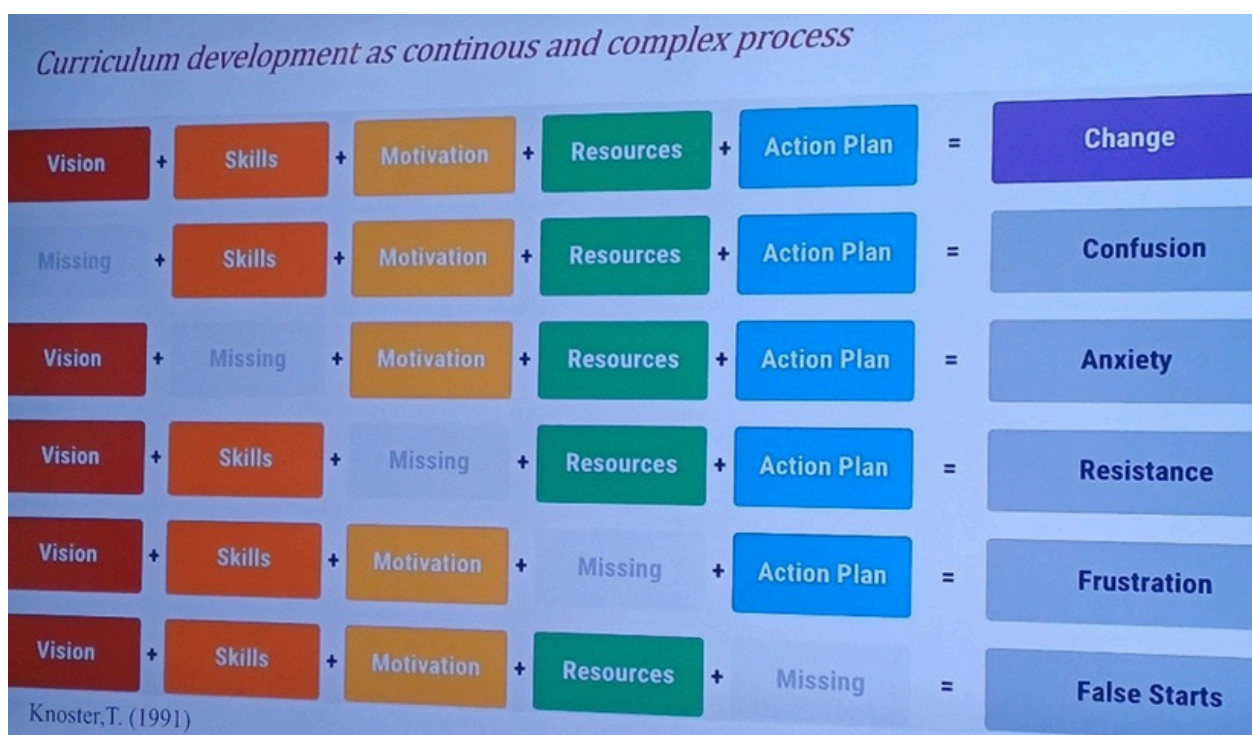
Practica pedagogică se realizează la master, în fiecare semestru, în cadrul studiilor superioare integrate, și are câteva stagii: practica de observare, prima practică de predare (ghidată) și a doua practică de predare. Practica de observare este strâns legată de disciplinele de pedagogie și psihologie. Sarcinile de observare se bazează pe teoria prezentată în cadrul cursurilor, apoi analizate în cadrul seminarelor la universitate, scopul este de a face legătura între teoria educațională și realitatea școlară. Observarea formează capacitatea studenților de a vedea viața școlară cu ochii unui profesor. Aceasta facilitează conștientizarea importanței cunoștințelor pedagogice și ajută la o profundă asimilare a achizițiilor teoretice. Estonienii se conduc după principiul că studentul care este familiarizat cu abordările dezvoltării și învățării, cu particularitățile de vârstă, este capabil să creeze un mediu de învățare adecvat și să selecteze metode de predare bazate pe nevoile individuale ale elevilor.

Helen Arus (Estonian Quality Agency for Education - HAKA), în cadrul vizitei de studiu, a reliefat importanța unui sistem de asigurare a calității bazat pe evaluare formativă, feedback structurat și dezvoltare profesională ghidată. În Estonia, practica pedagogică este monitorizată sistemic, iar integrarea absolvenților este însoțită de sprijin real, nu doar formal.

Curriculum orientat spre competențe:

- Învățământ incluziv
- Educație emoțională și socială
- Reflecție și autoevaluare profesională

Curriculumul este ajustat anual pe baza feedbackului primit din școli, în baza unui plan strategic de acțiune.

Potrivit **Framework Guidelines for Teacher Education (2024)**, instituțiile de formare sunt obligate să susțină cadrele didactice în primul an de activitate:

- să elaboreze programe personalizate de inducție profesională;
- să colaboreze cu mentorii și școlile unde activează debutanții;
- să sprijine dezvoltarea profesională a cadrelor didactice dintr-o perspectivă continuă.

Universitatea din Tallinn oferă cursuri de formare pentru mentori (6 ECTS), iar cadrul legal prevede desemnarea obligatorie a unui mentor pentru profesorii debutanți. Inducția profesională este sprijinită prin planuri de dezvoltare personalizate, realizate împreună cu mentorii. Practica mentoratului este centrată pe dialog, sprijin pentru reflecție și observare profesională.

Experiența Universității din Tallinn confirmă importanța integrării coerente a teoriei cu practica, susținute prin mentorat și reflecție. Republica Moldova ar putea valorifica acest model prin: (1) consolidarea unui sistem național de mentorat; (2) revizuirea formării inițiale în jurul competențelor-cheie ale profesorului modern; (3) introducerea autoevaluării și feedback-ului ca practici curente în stagiul de practică. Această abordare ar permite construirea unui profil profesional adaptiv, capabil să răspundă provocărilor educației contemporane. Profesorul viitorului este văzut ca formator de valori democratice, cercetător în acțiune și lider al învățării.

În baza experienței estoniene am putea îmbunătăți unele aspecte în formarea inițială a cadrelor didactice din Republica Moldova prin:

1. Introducerea în curriculum universitar a unui modul dedicat mentoratului și integrării în cariera didactică.
2. Promovarea colaborării universitate-școală.
3. Implementarea unui sistem de evaluare formativă și reflexivă pentru studenții stagiați.
4. Revizuirea formării inițiale din perspectiva specialistului care va lucra în viitor într-o școală performantă precum este cea din Viimsi.
5. Dezvoltarea unor programe de formare scalabile pentru: mentori, directori, inspecți și formatori universitari.
6. Consolidarea cercetării aplicative și valorificarea datelor în îmbunătățirea politicilor educaționale.
7. Consultarea universităților și instituțiilor de învățământ general, în egală măsură, pentru stabili direcții de îmbunătățire pentru sistemul educațional.